

Notatki motylnicze.

(Lepidopterologische Notizen).

2 ryc. w tekście — 2 Textfiguren

podał

LEON SCHNÜR-PEPŁOWSKI (Żółkiew).

1. Budowa oprzędu przez *Ourapteryx sambucaria* L.
Dnia 10 IV 1927 złapałem wieczorem na pniu jabłoni małą (3 cm dł.) gąsieniczkę *Our. sambucaria* L. Do słoja, służącego jej za pomieszczenie, wstawiłem pionowo suchą gałązkę, mającą parę poziomych odgałęzień. Mały wiezien dzień spędził w takiej pozycji, iż tylnymi parami nóg chwycił się gałązki poziomej, podczas gdy całe ciało zwisało głową na dół. Prócz tego stale z gruczołu kądziolkowego wypuszczała ona nitkę (długą na jakie 1.5 cm), łączącą głowę z pionową gałązką. Czynność ta, jak przypuszczam, ma na celu łatwiejsze utrzymanie nieruchomej, sztywnej pozycji, upodabniającej gąsienicę do patyczka, w razie gwałtownych wstrząśnień. Zwieszona w tej pozycji gąsienica często wykonywała całem ciałem ruchy wahadłowe o małym wychyleniu.

W nocy z 7 na 8 V rozpoczęła budowę oprzędu, który, jak wiadomo, ma postać woreczka, otwartego u góry, zwieszonego swobodnie na długich „sznurach“.

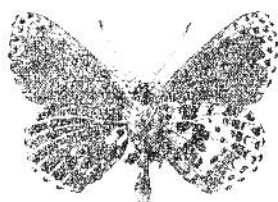
Na nitkach, przymocowanych do poziomej gałązki, zawiesiła kilka kawałków odgryzionych z listków. W dzień robotę przerwała i zabrała się do niej następnego wieczora, mimo światła lampy, przy której obserwowałem ją. Listki sprzędzone tworzyły jakby girlandę, zwisającą w dół, a przymocowaną z obu stron nitkami ok. 2 cm długości. Gąsienica zwieszona głową na dół tak, iż sięgała głową owych listków, energicznymi uderzeniami ciała, które pracowało jak wahadło, zbijała owe listki w kupę, spajała je silniej przędzą i formowała z nich jakby podkowę. W czasie tej pracy wyglądem swym przypominała żywo węża. A praca ta była żmudna i ciężka. Najwięcej trudu wymagało to, żeby oba końce girlandy znajdowały się na równej wysokości, tymczasem raz ten raz ów koniec za silnie pociągnięty podjeżdżał za wysoko. Gąsieniczka bowiem, formując z girlandy woreczek, sprzęgała nie tylko listki między sobą, ale łączyła je coraz to nowymi nitkami z gałązką, na której cała budowa wisiała. W takim

wypadku mała inżynierka nową nitką podciągała drugi bok w górę. Ta robota trwała całą prawie noc.

Rano na dwu sznurach, splecionych z licznych nitek, wisiał gotowy podługowaty woreczek, w którym leżała gąsienica, zgięta podkowiasto tak, iż głowa i odbył znajdowały się w górze. Wymuskła poczwarka spoczywa w pozycji stojącej, głową w górę. Motyl wylął się 5 VI. Precyzja roboty tej gąsienicy, która niema nawet takiego narzędzia jak dziób i łapki, przewyższa stanowczo sztukę budowniczą ptaków.

2. *Melitaea didyma* Ochs. ab. path. W roku bieżącym gatunek ten w okolicy Żółkwi zdradzał tendencję ku melanizmowi. Ogół złowionych okazów odznaczał się silniejszym niż zwykle czarnym rysunkiem na wierzchu skrzydeł.

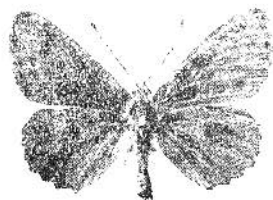
Dnia 18 lipca 1929 w lesie mieszanym w Błyszczwodach pod Żółkwią wpadł mi w ręce okaz ♂, odznaczający się silnie aberatywnym rysunkiem prawego tylnego skrzydła a mianowicie na odwrocie tego skrzydła (Ryc. 1) czarne punkty na wewnątrz nasadowej opaski pomarańczowej zlały się w nieregularne

Ryc. 1.

obramienie tak szerokie, iż zajęły prawie całą nasadę. Dalej zaś na polu środkowym między obu przepaskami pomarańczowymi (nieco zwężonemi) i na polu krańcowym aż prawie do samego rzęsna tworzy element czarny szerokie promienie, wypierając zupełnie kolor żółtawo-biały, zredukowany do lekkiego opylenia żyłek. Rzęsno normalne białawe czarno przerywane. Wierzch tego skrzydła (Ryc. 2) cały promienisto zaczerniony z wyjątkiem dwu przepasek ceglanych, odpowiadających takimże przepaskom na odwrocie. Również żyłki są z wierzchu delikatnie ceglasto opylone.

Prócz tego lewe skrzydło przednie ma z wierzchu rysunek czarny znacznie silniejszy od prawego. Pozatem ubarwienie normalne.

Ryc. 2.

3. *Sphinx ligustri* L. Przy hodowli ex ovo, z gąsienic wylęgłych między 10 a 15 VI otrzymałem poczwarki w ostatnich dniach lipca i pierwszych sierpnia; skutkiem upałów z końcem

sierpnia wyległy się 3 motyle bez zimowania na przełomie sierpnia i września. Reszta zimuje.

Résumé.

1. Gespinstbildung bei *Ourapteryx sambucaria* L. Autor beschreibt genau, wie die Raupe von *Our. sambucaria* ihre Puppenwiege baut. Ihre Arbeit ist so geschickt, daß sie den größten Künstlern von der Vogelwelt gleichgestellt werden kann.

2. *Melitaea didyma* Ochs. ab. path. Am 18 Juli 1929 wurde bei Żółkiew ein ♂ dieser Art mit stark melanotischem rechtem Hinterflügel gefangen. Unterseits wurde das blaßgelbe Element fast ganz durch die radiär ausgezogenen schwarzen Striche verdrängt. Oberseits ist das genannte Flügel ebenfalls mit Ausnahme von zwei der Zeichnung der Unterseite entsprechenden rostroten Binden ganz schwarz. Ausserdem ist die schwarze Zeichnung des linken Vorderflügels stärker entwickelt als des rechten.

3. *Sphinx ligustri* L. Bei der ex ovo-Zucht erhielt ich Ende Juli und anfangs August Puppen aus den zwischen 10 und 15 Juni geschlüpften Raupen. Drei Puppen ergaben imagines in der Wende zwischen August und September; alle andere überwintern. In den letzten August-Tagen herrschte eine grosse Hitze.

Nowy gatunek rodzaju *Hemiptarsenus* Westw.

Eine neue *Hemiptarsenus*-Art. (Hym. Chalc. Eul.)

(z 2 rysunkami — mit 2 Abbildungen)

podał

Inż. ŚWIATOSŁAW NOWICKI, Pomorska Izba Rolnicza, Toruń.

Przeglądając parokrotnie bogate w błeskotki zbiory różnych muczów europejskich, znalazłem pomiędzy nimi nowy gatunek rodzaju *Hemiptarsenus* Westw., którego gatunek typowy *fulvicollis* Westw. oraz gatunek najpospolitszy *unguicellus* Zett. odznaczają się znaczną zmiennością koloru. Pozostały gatunek europejski *anementus* Walk. jest, zdaje się, gatunkiem zbiorowym, różnie przez poszczególnych autorów pojmowanym. Tę